

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

25 päivänä lokakuuta 2018*

Ennakkoratkaisupyyntö – Sosiaaliturva – Asetus (EY) N:o 883/2004 – 12 artiklan 1 kohta – Asetus (EY) N:o 987/2009 – 14 artiklan 1 kohta – Lähetetyt työntekijät – Sovellettava lainsäädäntö – A1-todistus – Työntekijän kuuluminen sen jäsenvaltion lainsäädännön alaisuuteen, johon hänen työnantajansa on sijoittautunut – Edellytykset

Asiassa C-451/17,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Administrativen sad Veliko Tarnovo (hallintotuomioistuin, Veliko Tarnovo, Bulgaria) on esittänyt 19.7.2017 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 27.7.2017, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

”Walltopia” AD

vastaan

Direktor na Teritorialna direksia na Natsionalnata agentsia za prihodite – Veliko Tarnovo,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: ensimmäisen jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot, joka toimii kuudennen jaoston puheenjohtajana, sekä tuomarit E. Regan (esittelevä tuomari) ja C. G. Fernlund,

julkisasiamies: P. Mengozzi,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Direktor na Teritorialna direksia na Natsionalnata agentsia za prihodite – Veliko Tarnovo, asiamiehenään D. Boneva,
- Euroopan komissio, asiamiehinään D. Martin ja N. Nikolova,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: bulgaria.

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 (EUVL 2004, L 166, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 22.5.2012 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 465/2012 (EUVL 2012, L 149, s. 4; jäljempänä asetus N:o 883/2004) 1 artiklan j ja l alakohdan sekä 12 artiklan 1 kohdan ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä 16.9.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 987/2009 (EUVL 2009, L 284, s. 1) 14 artiklan 1 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty oikeudenkäynnissä, jossa asianosaisina ovat ”Walltopia” AD ja Direktor na Teritorialna direktsia na Natsionalnata agentsia za prihodite – Veliko Tarnovo (valtion verohallinnon alueviraston johtaja, Veliko Tarnovo, Bulgaria) ja joka koskee sellaisen päätöksen laillisuutta, jolla kieltäydyttiin myöntämästä todistusta Walltopian työntekijään sovellettavasta lainsäädännöstä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Asetus N:o 883/2004

- 3 Asetuksen N:o 883/2004 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät” ja joka on asetuksen I osastossa, jonka otsikko puolestaan on ”Yleiset säännökset”, säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

--

- c) ’vakuutetulla’ III osaston 1 ja 3 luvuissa tarkoitettujen sosiaaliturvan alojen osalta henkilöä, joka täyttää II osaston nojalla toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännössä asetetut edellytykset oikeuden saamiseksi etuuksiin, ottaen huomioon tämän asetuksen säännökset;

--

- j) ’asuinpaikalla’ paikkaa, jossa henkilö vakinaisesti asuu;

--

- l) ’lainsäädännöllä’ kunkin jäsenvaltion osalta lakeja, asetuksia, määräyksiä sekä muita täytäntöönpanotoimenpiteitä, jotka liittyvät 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin sosiaaliturvan aloihin.

--”

- 4 Asetuksen N:o 883/2004 I osastossa on myös sen 2 artikla, jonka otsikko on ”Henkilöllinen soveltamisala” ja jossa säädetään seuraavaa:

”1. Tätä asetusta sovelletaan sellaisiin jossakin jäsenvaltiossa asuviin jäsenvaltion kansalaisiin, kansalaisuudettomiin henkilöihin ja pakolaisiin, jotka ovat tai ovat olleet yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön alaisia, sekä heidän perheenjäseniinsä ja heidän jälkeensä eläviin.

2. Sitä sovelletaan myös sellaisten henkilöiden jälkeen eläviin, jotka ovat olleet yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön alaisia, kyseisten henkilöiden kansalaisuudesta riippumatta, jos heidän jälkeensä elävät ovat jonkin jäsenvaltion kansalaisia, kansalaisuudettomia henkilöitä tai pakolaisia, jotka asuvat jossakin jäsenvaltiossa.”

- 5 Asetuksen N:o 883/2004 11 artiklassa, jonka otsikko on ”Yleiset säännöt” ja joka on asetuksen II osastossa, jonka otsikko puolestaan on ”Sovellettavan lainsäädännön määrittäminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Henkilöt, joihin tätä asetusta sovelletaan, ovat vain yhden jäsenvaltion lainsäädännön alaisia. Kyseinen lainsäädäntö määritetään tämän osaston mukaisesti.

2. Tämän osaston säännöksiä sovellettaessa palkkatyön tai itsenäisen ammatinharjoittamisen nojalla tai niiden seurauksena rahaetuutta saavien henkilöiden katsotaan harjoittavan tätä työtä tai ammattia. Tätä ei kuitenkaan sovelleta työkyvyttömyys-, vanhuus- tai perhe-eläkkeisiin eikä työtapaturman tai ammattitaudin vuoksi myönnettyihin eläkkeisiin eikä rahana maksettaviin toistaiseksi jatkuvan hoidon kattaviin sairausetuuksiin.

3. Jollei 12–16 artiklasta muuta johdu,

- a) henkilö, joka on palkkatyössä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana jossakin jäsenvaltiossa, on kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön alainen;
- b) virkamies on sen jäsenvaltion lainsäädännön alainen, johon hänen työnantajanaan toimiva hallinto kuuluu;
- c) henkilö, joka saa työttömyysetuuksia 65 artiklan mukaisesti asuinjäsenvaltionsa lainsäädännön nojalla, on kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön alainen;
- d) jäsenvaltion asevoimien palvelukseen tai siviilipalvelukseen kutsuttu tai uudelleen kutsuttu henkilö on tämän jäsenvaltion lainsäädännön alainen;
- e) muut kuin a–d alakohdassa tarkoitetut henkilöt ovat asuinjäsenvaltionsa lainsäädännön alaisia, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän asetuksen muita säännöksiä, joissa heille taataan etuuksia yhden tai useamman muun jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

– –”

- 6 Asetuksen N:o 883/2004 II osastossa on myös sen 12 artikla, jonka otsikko on ”Eriyisiä sääntöjä” ja jonka 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiossa tavallisesti toimintaansa harjoittavalle työnantajalle tässä jäsenvaltiossa palkkatyötä tekevä henkilö, jonka tämä työnantaja lähettää toiseen jäsenvaltioon tekemään siellä työtä kyseisen työnantajan lukuun, on edelleen ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännön alainen, edellyttäen että tämän työskentelyn arvioitu kesto on enintään 24 kuukautta ja että kyseistä henkilöä ei lähetetä korvaamaan toista lähetettyä työntekijää.”

Asetus N:o 987/2009

- 7 Asetuksen N:o 987/2009 14 artiklan, jonka otsikko on "[Asetuksen N:o 883/2004] 12 ja 13 artiklan yksityiskohdat" ja joka on asetuksen II osastossa, jonka otsikko puolestaan on "Sovellettavan lainsäädännön määrittäminen", 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Sovellettaessa [asetuksen N:o 883/2004] 12 artiklan 1 kohtaa 'jäsenvaltiossa palkkatyötä tekevä henkilö, jonka työnantaja tavallisesti harjoittaa toimintaansa tässä jäsenvaltiossa ja jonka tämä työnantaja lähettää toiseen jäsenvaltioon' käsittää henkilön, joka on palkattu työskentelemään toiseen jäsenvaltioon lähetettynä työntekijänä, jos välittömästi ennen työskentelyn aloittamista kyseiseen henkilöön jo sovelletaan sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, johon hänet palkannut yritys on sijoittautunut."

Bulgarian oikeus

Bulgarian tasavallan perustuslaki

- 8 Bulgarian tasavallan perustuslain 51 §:n 1 momentin mukaan kansalaisilla on oikeus sosiaaliturvaan ja sosiaalihuoltoon.
- 9 Sen 51 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

"Tilapäisesti vailla työtä olevien henkilöiden sosiaaliturvaa koskevista edellytyksistä ja yksityiskohtaisista säännöistä säädetään lailla."

- 10 Sen 52 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

"Kansalaisilla on oikeus sairausvakuutukseen, josta turvataan kaikille avoin terveydenhuolto ja ilmainen sairauden hoito niin kuin näitä koskevista edellytyksistä ja menettelystä on lailla säädetty."

Työlaki

- 11 Työlain (Kodeks na truda) 121 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

"Jos yrityksen tarpeet tätä vaativat, työnantaja voi lähettää työ- tai palvelussuhteessa olevan henkilön suorittamaan työtehtävän sisältämiä velvollisuuksia työpaikan ulkopuolelle korkeintaan 30 peräkkäisen kalenteripäivän ajaksi."

Sosiaaliturvalaki

- 12 Sosiaaliturvalain (Kodeks za sotsialno osiguriavane) 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Työ- tai palvelussuhteessa olevat henkilöt on vakuutettava tämän lain nojalla sairauden, äitiyden, sairaudesta johtuvan työkyvyttömyyden, vanhuuden tai kuoleman, työtapaturman, ammattitaudin ja työttömyyden varalta työn luonteesta, palkkausmuodosta ja tulojen lähteestä riippumatta, lukuun ottamatta 4a §:n 1 momentissa tarkoitettuja henkilöitä: erityisen äitiys- ja työllisyystuen piiriin kuuluvat henkilöt eivät kuulu yleisen työttömyysturvan piiriin, jos kyseisessä tukiohjelmassa on näin säädetty."

13 Sen 9 §:n 2 momentin 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Vakuutuskaudeksi katsotaan kausi, jonka aikana henkilö saa työttömyyskorvausta sosiaaliturvamaksuja suorittamatta.”

Sairausvakuutuslaki

14 Sairausvakuutuslain (Zakon za zdravnoto osiguriavane) 33 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään, että Bulgarian kansalainen, jolla ei ole tämän lisäksi jonkin muun maan kansalaisuutta, kuuluu pakollisen kansallisen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin.

15 Sen 40 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Vakuutetun sairausvakuutusmaksujen, jotka lasketaan 29 §:n 3 momentin mukaisesti, suuruus vahvistetaan ottamalla huomioon seuraavat tulot, ja ne peritään seuraavasti:

--

8. työttömyyskorvausta saavien henkilöiden osalta – maksettujen korvausten määrä; maksut peritään valtion budjetista viimeistään sitä jaksoa seuraavan kuukauden 10. päivänä, jolta korvausta on maksettu.

--”

16 Lain 40 §:n 5 momentissa säädetään muun muassa, että henkilön, joka ei kuulu 1, 2 ja 3 momentin nojalla pakollisen sosiaaliturvan piiriin, on maksettava sosiaaliturvamaksuja.

Työntekijöiden lähettämisestä ja ulkomailla suoritettavasta erikoistumisesta annettu asetus

17 Työntekijöiden lähettämisestä ja ulkomailla suoritettavasta erikoistumisesta annetun asetuksen (Naredba za sluzhebnite komandirovki i spetsializatsii v chuzhbina) 2 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Ulkomaankomennuksella tarkoitetaan tilannetta, jossa henkilö lähetetään ulkomaille suorittamaan työtehtävä, jonka henkilön lähettävä yksikkö on määrännyt suoritettavaksi.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

18 Bulgariaan sijoittautunut Walltopia-niminen yritys teki 15.9.2016 työsopimuksen Bulgarian kansalaisen Petyo Stefanov Punchevin kanssa. Työsopimus koski työtehtäviä, jotka oli määrä suorittaa Sofiassa (Bulgaria) 16.9.2016 alkaen. Sopimuksessa määrättiin kuuden kuukauden mittaisesta koeajasta.

19 Punchev oli tätä ennen työskennellyt lukuisten eri työnantajien palveluksessa, ja näistä työsuhteista viimeisin oli päättynyt 1.3.2015.

20 Walltopia lähetti Punchevin työhön Yhdistyneeseen kuningaskuntaan 26.9.2016 ja 6.10.2016 väliseksi ajaksi.

21 Walltopia irtisanoi Punchevin 25.10.2016.

- 22 Walltopia haki 13.1.2017 Teritorialna direktsia na Natsionalnata agentsia za prihodite – Veliko Tarnovolta (valtion verohallinnon aluevirasto, Veliko Tarnovo; jäljempänä kyseessä oleva kansallinen viranomainen) A1-todistusta Bulgarian lainsäädännön soveltamisesta Puncheviin tämän ulkomaankomennuksen ajan. Walltopia ilmoitti hakemuksessaan muun muassa sen yrityksen tiedot, johon Punchev oli lähetetty komennukselle, ja komennuksen pituuden. Walltopia mainitsi hakemuksessaan myös siitä, että kyseinen henkilö oli otettu palvelukseen ulkomaankomennusta varten, että komennuksen ajan hän oli ollut edelleen Walltopian työntekijä, että Walltopia oli maksanut hänen palkkansa ja että hänellä oli ollut sosiaalivakuutus, joka kattoi terveydenhoitokulut.
- 23 Kyseessä olevan kansallisen viranomaisen veroylitarkastaja kieltäytyi 27.1.2017 tehdyllä päätöksellä myöntämästä haettua todistusta sillä perusteella, ettei se vaatimus täyttynyt, jonka mukaan henkilön on kuuluttava Bulgarian lainsäädännön soveltamisalaan vähintään kuukauden ajan ennen komennuksen alkua. Punchev ei näet ollut saanut mainitun jakson aikana työttömyyskorvausta, minkä vuoksi hänellä ei voitu katsoa olleen vakuutetun asemaa.
- 24 Tähän päätökseen kohdistetun oikaisuvaatimuksen jälkeen päätös vahvistettiin 27.2.2017 mainitun viranomaisen johtajan tekemällä päätöksellä.
- 25 Hylkäävästä päätöksestä valitettiin ennakkoratkaisua pyytävään tuomioistuimeen, joka toteaa, että asetuksen N:o 883/2004 12 artiklan 1 kohdan mukaan lähetetty työntekijä on edelleen sen jäsenvaltion lainsäädännön alainen, jossa hänen työnantajansa toiminnan harjoittaminen tavallisesti tapahtuu, vain jos tietyt edellytykset täyttyvät eli vain jos komennuksen pituus ei ylitä 24:ää kuukautta eikä henkilöä ole lähetetty korvaamaan toista lähetettyä työntekijää. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan on riidatonta, että nämä edellytykset täyttyvät pääasiassa.
- 26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii kuitenkin, onko kyseessä olevan kansallisen viranomaisen kanta, jonka mukaan Punchev ei ennen Walltopian palvelukseen tuloaan ollut Bulgarian lainsäädännön alainen, asetuksen N:o 987/2009 14 artiklan 1 kohdan tavoitteen ja sisällön mukainen, kun mainittua säännöstä tarkastellaan yhdessä asetuksen N:o 883/2004 12 artiklan 1 kohdan kanssa.
- 27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tuo tämän osalta esiin sen, että sairausvakuutuslain säännösten mukaan henkilön on maksettava pakolliset sosiaalivakuutusmaksut, olipa hän tehnyt työtä tai ei. Näiden maksujen maksamatta jättäminen jättäisi hänet vaille oikeutta sosiaaliturvaan.
- 28 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole varma myöskään siitä, pitääkö sen ottaa huomioon kyseessä olevan henkilön kansalaisuus, mikäli hänellä on jonkin jäsenvaltion kansalaisuus, tai henkilön vakainainen asuinpaikka asetuksen N:o 883/2004 1 artiklan j alakohdassa tarkoitettulla tavalla. Ellei kansalaisuus eikä vakainainen asuinpaikka kumpikaan ole tulkinnan kannalta merkityksellinen seikka, se kysyy, mitä seikkoja on otettava huomioon tulkittaessa asetuksen N:o 987/2009 14 artiklan 1 kohdassa käytettyä muotoilua ”sovelletaan – – lainsäädäntöä” yhdessä asetuksen N:o 883/2004 12 artiklan 1 kohdassa käytetyn muotoilun ”on – – lainsäädännön alainen” kanssa.
- 29 Administrativen sad Veliko Tarnovo (hallintotuomioistuin, Veliko Tarnovo, Bulgaria) on tämän vuoksi päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko [asetuksen N:o 987/2009] 14 artiklan 1 kohdan säännöksiä tulkittava yhdessä [asetuksen N:o 883/2004] 12 artiklan 1 kohdan säännösten kanssa siten, että niissä mainittu palkkatyötä tekevä henkilö ei ole sen jäsenvaltion lainsäädännön alainen, johon hänet palkannut yritys on sijoittautunut, jos tällä henkilöllä ei ollut [asetuksen N:o 883/2004] 1 artiklan 1 alakohdassa mainittujen kansallisten säännösten mukaisesti vakuutetun asemaa kyseisessä jäsenvaltiossa juuri ennen työskentelyn aloittamista palkattuna työntekijänä?

- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, voiko kansallinen tuomioistuin tulkittaessaan asetuksen N:o 987/2009 14 artiklan 1 kohdassa käytetyn muotoilun ”sovelletaan – – lainsäädäntöä” ja asetuksen N:o 883/2004 12 artiklan 1 kohdassa käytetyn muotoilun ”on – – lainsäädännön alainen” sisältöä ja merkitystä ottaa huomioon sen, että palkkatyötä tekevällä henkilöllä on jäsenvaltion kansalaisuus, kun hän on joka tapauksessa ollut kansallisen lainsäädännön alainen pelkästään kansalaisuutensa perusteella?
- 3) Jos myös toiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, voiko kansallinen tuomioistuin soveltaessaan näissä kysymyksissä mainittuja käsitteitä ottaa huomioon asetuksen N:o 883/2004 1 artiklan j alakohdassa tarkoitettua palkkatyötä tekevän henkilön vakinaisen ja pysyvän asuinpaikan?
- 4) Jos kolmanteen kysymykseen vastataan kieltävästi, mitä tulkintaseikkoja kansallisen tuomioistuimen on otettava huomioon määrittäessään [asetuksen N:o 883/2004] 12 artiklan 1 kohdassa käytetyn muotoilun ”on – – lainsäädännön alainen” ja asetuksen [N:o 987/2009] 14 artiklan 1 kohdassa käytetyn muotoilun ”sovelletaan – – lainsäädäntöä” sisältöä, jotta se voi soveltaa näitä säännöksiä niiden täsmällisen merkityksen mukaisesti?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

- 30 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen neljä kysymystä, joita on tarkasteltava yhdessä, koskevat asiallisesti sitä, onko asetuksen N:o 987/2009 14 artiklan 1 kohtaa tulkittava yhdessä asetuksen N:o 883/2004 12 artiklan 1 kohdan kanssa siten, että toiseen jäsenvaltioon työhön lähetettäväksi palkattuun työntekijään on katsottava jo sovelletun asetuksen N:o 987/2009 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla välittömästi ennen työskentelyn aloittamista sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, johon hänet palkannut yritys on sijoittautunut, jos hänellä oli välittömästi ennen työskentelyn aloittamista – vaikkakaan hänellä ei ollut mainitun lainsäädännön mukaan vakuutetun asemaa – mainitun jäsenvaltion kansalaisuus ja hänen asuinpaikkansa oli asetuksen N:o 883/2009 1 artiklan j alakohdassa tarkoitettulla tavalla tässä samassa jäsenvaltiossa.
- 31 Tässä tapauksessa ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että Walltopia oli ottanut Bulgarian kansalaisen, Punchevin palvelukseensa lähettääkseen tämän työhön Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Tämän jälkeen kyseessä oleva kansallinen viranomainen oli kieltäytynyt myöntämästä Walltopialle A1-todistusta Bulgarian lainsäädännön soveltamisesta Puncheviin sillä perusteella, ettei tämä ollut mainitun lainsäädännön alainen vähintään kuukautta ennen komennuksensa alkamista.
- 32 On heti mainittava siitä, että asetuksen N:o 883/2004 12 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiossa tavallisesti toimintaansa harjoittavalle työnantajalle tässä jäsenvaltiossa palkkatyötä tekevä henkilö, jonka tämä työnantaja lähettää toiseen jäsenvaltioon tekemään siellä työtä kyseisen työnantajan lukuun, on edelleen ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännön alainen, edellyttäen että tämän työskentelyn arvioitu kesto on enintään 24 kuukautta ja että kyseistä henkilöä ei lähetetä korvaamaan toista lähetettyä työntekijää.
- 33 Asetuksen N:o 987/2009 14 artiklan 1 kohdassa säädetään puolestaan, että asetuksen N:o 883/2004 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla jäsenvaltiossa palkkatyötä tekevä henkilö, jonka työnantaja tavallisesti harjoittaa toimintaansa tässä jäsenvaltiossa ja jonka tämä työnantaja lähettää toiseen jäsenvaltioon, ”käsittää henkilön, joka on palkattu työskentelemään toiseen jäsenvaltioon lähetettynä työntekijänä, jos välittömästi ennen työskentelyn aloittamista kyseiseen henkilöön jo sovelletaan sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, johon hänet palkannut yritys on sijoittautunut”.
- 34 Asetuksen N:o 987/2009 14 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaan on siis niin, että se, että henkilö on palkattu toiseen jäsenvaltioon lähetettäväksi työntekijäksi, ei estä sitä, että hänet voidaan katsoa asetuksen N:o 883/2004 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla ”jäsenvaltiossa tavallisesti

toimintaansa harjoittavalle työnantajalle tässä jäsenvaltiossa palkkatyötä tekeväksi henkilöksi, jonka tämä työnantaja lähettää toiseen jäsenvaltioon tekemään siellä työtä kyseisen työnantajan lukuun”, eli kun tilanne on tämä, ellei jälkimmäisessä säännöksessä säädetyistä muista edellytyksistä – joista käsiteltävässä ennakkoratkaisupyynnössä ei ole kyse – muuta johdu, henkilö on viimeksi mainitun säännöksen nojalla edelleen sen jäsenvaltion lainsäädännön alainen, jossa hänen työnantajansa tavallisesti harjoittaa toimintaansa.

- 35 Vaikka asetuksen N:o 883/2004 12 artiklan 1 kohdan soveltamiselta ei siten edellytetä, että toiseen jäsenvaltioon työhön lähetettäväksi palkattu henkilö on työskennellyt siinä jäsenvaltiossa, jossa hänen työnantajansa tavallisesti harjoittaa toimintaansa, tämän työnantajan lukuun ennen työhön lähettämistä, asetuksen N:o 987/2009 14 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaan on kuitenkin niin, että tähän henkilöön on pitänyt välittömästi ennen työhön lähettämistä jo soveltaa sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, johon hänen työnantajansa on sijoittautunut.
- 36 Tämä asetuksen N:o 987/2009 14 artiklan 1 kohdan tulkinta on sovittavissa yhteen asetuksen N:o 883/2004 12 artiklan 1 kohdan kanssa, jossa säädetään, kuten edellä 32 kohdassa jo todettiin, että jos kaikki viimeksi mainitussa säännöksessä säädetyt edellytykset täyttyvät, kyseinen henkilö ”on edelleen” sen jäsenvaltion lainsäädännön alainen, johon hänet työhön lähettävä työnantaja on sijoittautunut, mikä vahvistaa sen, että henkilöön on pitänyt jo ennen työhön lähettämistään soveltaa tätä lainsäädäntöä.
- 37 Vastaavalla tavalla asetuksen 12 artiklan 1 kohdan tavoitteet tukevat tulkintaa, jonka mukaan toiseen jäsenvaltioon työhön lähetettäväksi palkatun henkilön on jo pitänyt olla hänet työhön lähettävän työnantajan jäsenvaltion lainsäädännön alainen, jotta hänen tilanteensa kuuluisi asetuksen N:o 883/2004 12 artiklan 1 kohdan alaan, koska tällä säännöksellä poiketaan kyseisen asetuksen 11 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädetyistä pääsäännöistä.
- 38 Asetuksen 12 artiklan 1 kohdalla on näet haluttu muun muassa edistää palvelujen tarjoamisen vapautta sellaisten yritysten hyväksi, jotka käyttävät tätä vapautta lähettämällä työntekijöitä muihin jäsenvaltioihin kuin siihen, johon ne ovat sijoittautuneet. Tällaisella säännöksellä pyritään näin ylittämään esteitä, jotka saattavat rajoittaa työntekijöiden vapaata liikkuvuutta, ja samalla edistämään taloudellista vuorovaikutusta poistamalla erityisesti työntekijöiden ja yritysten kohtaamia hallinnollisia vaikeuksia (ks. analogisesti tuomio 10.2.2000, FTS, C-202/97, EU:C:2000:75, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 39 Erityisesti on todettava, että jottei jäsenvaltion alueelle sijoittautunut yritys joutuisi vakuuttamaan tämän jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään tavallisesti kuuluvia työntekijöitään sen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmässä, jonne heidät lähetetään työskentelemään rajoitetuksi ajaksi – mikä monimutkaistaisi palvelujen vapaata tarjoamista – asetuksen N:o 883/2004 12 artiklan 1 kohta antaa yritykselle mahdollisuuden pitää työntekijänsä vakuutettuina ensin mainitun jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmässä siltä osin kuin tämä yritys noudattaa niitä edellytyksiä, jotka koskevat tätä palvelujen tarjoamisen vapautta (ks. analogisesti tuomio 10.2.2000, FTS, C-202/97, EU:C:2000:75, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 40 On siis selvitettävä, onko henkilöön, joka on palkattu lähetettäväksi työhön johonkin toiseen jäsenvaltioon ja joka on Punchevin tilannetta vastaavassa tilanteessa, katsottava asetuksen N:o 987/2009 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna tavalla välittömästi ennen työskentelyn aloittamista jo sovelletun sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, johon hänet palkannut yritys on sijoittautunut.
- 41 Tältä osin on ensin syytä todeta, että asetuksen N:o 883/2004 II osaston säännökset (joihin myös sen 11–16 artikla kuuluvat) muodostavat täydellisen ja yhtenäisen lainvalintasääntöjen kokonaisuuden. Sen lisäksi, että näillä säännöksillä pyritään estämään useampien kansallisten lainsäädäntöjen samanaikainen soveltaminen ja tästä mahdollisesti aiheutuvat vaikeudet, niillä pyritään myös estämään

se, että tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvat henkilöt jäisivät ilman sosiaaliturvan tarjoamaa suojaa siitä syystä, ettei heihin voitaisi soveltaa mitään lainsäädäntöä (ks. analogisesti tuomio 1.2.2017, Tolley, C-430/15, EU:C:2017:74, 58 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 42 Näin ollen aina, kun henkilö kuuluu asetuksen N:o 883/2004 henkilölliseen soveltamisalaan, sellaisena kuin tämä on määritelty tämän asetuksen 2 artiklassa, sen 11 artiklan 1 kohdassa muotoiltua yhden lainsäädännön alaisuutta koskevaa sääntöä voidaan lähtökohtaisesti soveltaa, ja sovellettava kansallinen lainsäädäntö määritetään asetuksen II osaston säännösten mukaisesti (ks. analogisesti tuomio 1.2.2017, Tolley, C-430/15, EU:C:2017:74, 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 43 Asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan osalta todettakoon, että sen ainoana tarkoituksena on, ellei tämän asetuksen 12–16 artiklasta muuta johdu, määrittää se kansallinen lainsäädäntö, jota sovelletaan sen a–e alakohdassa tarkoitetuissa tilanteissa oleviin henkilöihin (ks. analogisesti tuomio 1.2.2017, Tolley, C-430/15, EU:C:2017:74, 60 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 44 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo nyt käsiteltävässä asiassa ilmeisesti, että tilanne, jossa Punchev oli välittömästi ennen kuin hän aloitti työskentelynsä Walltopian palveluksessa, ei kuulu mihinkään asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan a–d alakohdassa tarkoitetuista tapauksista, mikä tämän kansallisen tuomioistuimen on selvitettävä.
- 45 Jos tilanne on tämä, Punchev oli kuitenkin asetuksen N:o 883/2004 11 artiklan 3 kohdan e alakohdan mukaan Bulgarian lainsäädännön alainen välittömästi ennen kuin tämä aloitti työskentelynsä Walltopian palveluksessa. Mainitun säännöksen mukaan on näet niin, että muut kuin asetuksen 11 artiklan 3 kohdan a–d alakohdassa tarkoitettut henkilöt ovat asuinjäsenvaltion lainsäädännön alaisia, tämän vaikuttamatta muiden tämän asetuksen sellaisten säännösten soveltamiseen, joissa heille taataan etuuksia yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön nojalla. Unionin tuomioistuimelle toimitetusta aineistosta käy ilmi, että Punchevin asuinpaikka, sellaisena kuin tämä on määritelty asetuksen N:o 883/2004 1 artiklan j alakohdassa, oli Bulgariassa välittömästi ennen työskentelyn aloittamista.
- 46 Todettakoon tämän jälkeen, että vaikka henkilön kansalaisuudella voi tietyissä tapauksissa olla merkitystä määrittäessä sitä, kuuluuko hän asetuksen N:o 883/2004 henkilölliseen soveltamisalaan, sellaisena kuin tämä on määritelty sen 2 artiklassa, ei sitä ole sellaisenaan kuitenkaan otettu niiden kriteerien joukkoon, jotka on muotoiltu asetuksen II osaston lainvalintasäännöissä, mikä vuoksi tässä tapauksessa se, että Punchev on Bulgarian kansalainen, ei sellaisenaan missään tapauksessa ole ratkaiseva tekijä näiden sääntöjen soveltamisen kannalta.
- 47 Lopuksi sen osalta, että pääasiassa kyseessä oleva kansallinen viranomainen katsoi, että koska Punchevillä ei ollut enää sairausvakuutukseen perustuvia oikeuksia eikä hänellä ollut Bulgarian oikeuden mukaan ”vakuutetun” asemaa, häneen ei voitu soveltaa Bulgarian lainsäädäntöä, on muistettava, että asetuksen N:o 883/2004 II osaston säännösten ainoana tarkoituksena on sen kansallisen lainsäädännön määrittäminen, jota voidaan soveltaa asetuksen soveltamisalaan kuuluviin henkilöihin. Niillä ei sellaisenaan pyritä määrittämään edellytyksiä, jotka koskevat oikeutta tai velvollisuutta liittyä sosiaaliturvajärjestelmään tai johonkin tällaisen sosiaaliturvajärjestelmän alajärjestelmään. Kuten unionin tuomioistuin on useita kertoja todennut, nämä edellytykset määritetään kunkin jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä (ks. vastaavasti tuomio 3.5.1990, Kits van Heijningen, C-2/89, EU:C:1990:183, 19 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 48 Vahvistaessaan edellytyksiä oikeudelle liittyä sosiaaliturvajärjestelmään jäsenvaltioiden on kuitenkin noudatettava voimassa olevia unionin oikeussääntöjä (ks. vastaavasti tuomio 3.5.1990, Kits van Heijningen, C-2/89, EU:C:1990:183, 20 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Etenkin asetuksessa N:o 883/2004 säädetyt lainvalintasäännöt velvoittavat jäsenvaltioita ehdottomasti, eikä näillä siis ole mahdollisuutta ratkaista sitä, missä määrin on sovellettava niiden omaa tai jonkin toisen jäsenvaltion

lainsäädäntöä (ks. vastaavasti tuomio 23.9.1982, Kuijpers, 276/81, EU:C:1982:317, 14 kohta; tuomio 12.6.1986, Ten Holder, 302/84, EU:C:1986:242, 21 kohta; tuomio 14.10.2010, van Delft ym., C-345/09, EU:C:2010:610, 51 ja 52 kohta ja tuomio 13.7.2017, Szoja, C-89/16, EU:C:2017:538, 42 kohta).

- 49 Edellytykset oikeudelle liittyä sosiaaliturvajärjestelmään eivät siis voi johtaa siihen, että kyseessä olevan lainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle jätetään henkilöt, joihin kyseistä lainsäädäntöä voidaan soveltaa asetuksen N:o 883/2004 nojalla (ks. vastaavasti tuomio 3.5.1990, Kits van Heijningen, C-2/89, EU:C:1990:183, 20 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kuten edellä 41 kohdassa todettiin, tämän asetuksen II osaston säännösten tarkoituksena on näet muun muassa estää se, että asetuksen soveltamisalaan kuuluvat henkilöt jäisivät ilman sosiaaliturvan tarjoamaa suojaa siitä syystä, ettei heihin voitaisi soveltaa mitään lainsäädäntöä.
- 50 Käsiteltävässä tapauksessa unionin tuomioistuimelle toimitetusta aineistosta ei kuitenkaan käy ilmi, että jonkin muun jäsenvaltion kuin Bulgarian lainsäädäntöä olisi voitu soveltaa Puncheviin välittömästi ennen kuin hän aloitti työskentelyn Walltopian palveluksessa, mistä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kuitenkin hankittava varmuus.
- 51 Esitettyihin kysymyksiin on edellä todetun perusteella vastattava, että asetuksen N:o 987/2009 14 artiklan 1 kohtaa on tulkittava yhdessä asetuksen N:o 883/2004 12 artiklan 1 kohdan kanssa siten, että toiseen jäsenvaltioon työhön lähetettäväksi palkattuun työntekijään on katsottava jo sovelletun asetuksen N:o 987/2009 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla välittömästi ennen työskentelyn aloittamista sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, johon hänet palkannut yritys on sijoittautunut, vaikkei hänellä ollut tämän jäsenvaltion lainsäädännön mukaan vakuutetun asemaa välittömästi ennen työskentelyn aloittamista, jos hänen asuinpaikkansa oli kyseisellä hetkellä kyseisessä jäsenvaltiossa, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on selvitettävä.

Oikeudenkäyntikulut

- 52 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kuudes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä 16.9.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 987/2009 14 artiklan 1 kohtaa on tulkittava yhdessä sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004, sellaisena kuin se on muutettuna 22.5.2012 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 465/2012, 12 artiklan 1 kohdan kanssa siten, että toiseen jäsenvaltioon työhön lähetettäväksi palkattuun työntekijään on katsottava jo sovelletun asetuksen N:o 987/2009 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla välittömästi ennen työskentelyn aloittamista sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, johon hänet palkannut yritys on sijoittautunut, vaikkei hänellä ollut tämän jäsenvaltion lainsäädännön mukaan vakuutetun asemaa välittömästi ennen työskentelyn aloittamista, jos hänen asuinpaikkansa oli kyseisellä hetkellä kyseisessä jäsenvaltiossa, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on selvitettävä.

Allekirjoitukset